

REGULAMIN
ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ
„770 KILOMETRÓW NA ROWERZE NA 770-LECIE MIASTA
BYTOM 1254-2024”

Bytom wkroczył na widownię dziejów w XII w. jako gród należący do Małopolski. Po raz pierwszy jego nazwa pojawiła się w dokumentach z lat 1123 i 1125, zatwierdzających dobra benedyktynów tynieckich. Jak podają źródła pomiędzy 1165 i 1170 r. na tak zwanym tympanonie Jaksy, znajdującym się ongiś we wrocławskim kościele św. Michała, upamiętniono fundację świątyni w założonym opodal późniejszego miasta – na Wzgórzu Świętej Małgorzaty – grodzie bytomskim. Jako fundator widnieje tam ówczesny książę krakowski Bolesław Kędzierzawy, trzymający w dłoniach model kościoła z napisem „Bitom”. Gród istniał co najmniej od XI w. jako warownia graniczna, chroniąca Kraków przed Czechami. W 1179 r. książę krakowski Kazimierz Sprawiedliwy podarował Bytom, Oświęcim, Toszek i Siewierz wraz z otaczającymi terenami księciu Mieszkowi Płatonogiemu, założycielowi dynastii Piastów opolskich. W ten sposób Bytom na trwałe znalazł się w historycznych granicach Górnego Śląska. Lokacji Bytomia na prawie niemieckim dokonał w 1254 r. (zatem o trzy lata wcześniej niż miało to miejsce w Krakowie) książę opolski Władysław. I tak oto rozpoczęła się historia 770-letniego Bytomia.

1. Odznaka powstała z inicjatywy członków Bytomskiego Klubu Kolarskiego „Catena”, przy wsparciu Miasta Bytomia oraz Prezydenta Mariusza Wołosza. Regulamin został zatwierdzony przez Oddział PTTK w Bytomiu Uchwałą Nr 8/2023 z dnia 16.11.2023 r.
2. Zdobywanie odznaki ma na celu uczczenie 770-lecia nadania miastu Bytom praw miejskich w 1254 r. oraz zachęcenie do poznania walorów turystyczno-krajoznawczych naszego miasta, jego mieszkańców oraz najbliższych okolic, poszerzenie wiedzy historycznej i popularyzację aktywnych form spędzania wolnego czasu. Zdobywając naszą oznakę warto powołać się na słowa Zbigniewa Lewandowskiego, które w opracowaniu „Odznaki krajoznawcze PTTK” brzmią następująco: „Zdobywając odznaki turystyczne, ze zdziwieniem stwierdzamy, że ocieramy się o historię, odwiedzamy i oglądamy przepiękne zabytki architektury i urzekające swą urodą zakątki przyrody. Szukamy o nich informacji i niejednokrotnie stwierdzamy, że ktoś już je dla nas odkrył. Odkrył i uprzystępniał w formie odznaki regionalnej.”
3. Odznaka jest jednostopniowa.
4. Odznakę zdobywa się w formie wędrówek rowerowych.
5. Odznakę może zdobywać każdy turysta, z tym że osoby niepełnoletnie zdobywające odznakę muszą przebywać pod opieką osoby dorosłej.
- 5.1. W celu zwiększenia atrakcyjności oraz popularyzacji naszej odznaki istnieje możliwość zdobywania jej indywidualnie przez dzieci i młodzież do 15. roku życia. Dzieci i młodzież do 15. roku życia w celu zdobycia odznaki musi spełnić tylko wymogi z pkt: 7.1. oraz 8.1. i 8.2. Dzieci i młodzież zdobywająca odznakę musi znajdować się obowiązkowo pod opieką osoby dorosłej – rodzica, opiekuna prawnego. Obowiązkowo używamy kasku rowerowego i przestrzegamy przepisów ruchu drogowego.
6. Odznakę można zdobywać w czasie Roku Jubileuszowego Miasta Bytomia tj. od 1.01.2024 r. do 31.12.2024 r. Po tym terminie odznaki nie będą weryfikowane.
7. Aby zdobyć naszą odznakę należy w podanym wyżej terminie przejechać na rowerze 770 kilometrów w dowolnej ilości rowerowych wycieczkach z tym, że minimalny odcinek jednej wycieczki rowerowej to 20 km.

- 7.1. Pięć z tych wycieczek rowerowych (minimum 20 km) musi się rozpoczynać, kończyć lub przebiegać przez Bytom. Podczas każdej z wycieczek należy potwierdzić i odwiedzić trzy z niżej wymienionych obiektów obowiązkowych, zaznaczonych na czerwono i dwa dowolne związane z Bytomiem, jego historią, zabytkami, ludźmi czy przyrodą. Potwierdzenia dokonujemy poprzez wykonanie kroniki zdjęciowej z opisem danego obiektu z kanonu niżej wymienionych miejsc. Kronikę można przygotować w formie elektronicznej lub papierowej. Na zdjęciu musi się znajdować osoba zdobywająca odznakę na tle danego obiektu z jego charakterystyczną cechą (tablica, budynek, pomnik).

Przykładowy opis trasy rozpoczynającej, kończącej lub przebiegającej przez Bytom:

Wyjazd 1.04.2024 r. z Katowic; przejazd przez Chorzów, Żabie Doły, Bytom, Łagiewniki i Świętochłowice do Katowic; przejechane 35 km.

Będąc w Bytomiu zgodnie z regulaminem zwiedziliśmy trzy obiekty obowiązkowe oraz dwa dowolne z kanonu obiektów – tu wstawiamy zdjęcia i opis obiektów, których wykaz jest poniżej.

- 7.2. Pozostałe przejechane na rowerze kilometry mogą być pokonane na dowolnych, jednodniowych lub wielodniowych trasach i kierunkach. Przebieg każdej przejechanej trasy należy dokładnie opisać jak wyżej bez potwierdzenia obiektów z Bytomia, ale należy potwierdzić zdjęciem lub pieczętą jedno z miast na naszej trasie.

Przykładowy opis pozostałych tras:

Wyjazd 1.04.2024 z Tarnowskich Gór; przejazd przez Miasteczko Śląskie, Zielona, Kalety, Lubliniec i Tworóg do Tarnowskich Gór; przejechane 77 km.

Potwierdzenie z Lublińca, np. zdjęcie na rynku lub pieczętą z dowolnego obiektu (kościół, muzeum, Urząd Miejski, sklep).

8. W celu zdobycia odznaki należy również obowiązkowo udokumentować zdjęciem, zakupionym biletem lub opisem trasy udział w:

8.1. Jednym dowolnym wydarzeniu znajdującym się w repertuarze Opery Śląskiej w Bytomiu, ul. Stanisława Moniuszki 21-23.

8.2. Zwiedzaniu Muzeum Górnos Śląskiego w Bytomiu, pl. Jana III Sobieskiego 2.

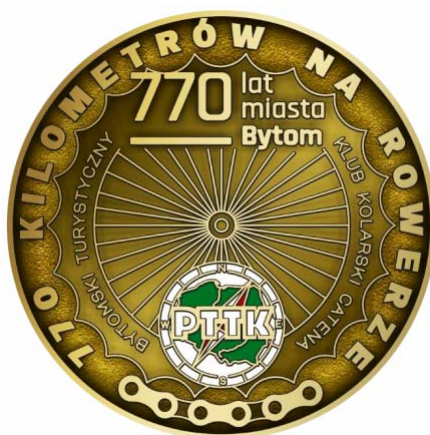
8.3. Odwiedzeniu jednego z miast Księstwa Bytomskiego, które istniało od 1284 r. W skład Księstwa Bytomskiego wchodziły Siewierz, Gliwice, Toszek, Pyskowice, Koźle – miasta, które dzisiaj są jednymi z najważniejszych ośrodków historycznych, przemysłowych, kulturalnych i samorządowych na Śląsku.

9. Weryfikacja odznaki dokonana będzie na podstawie przedstawionej kroniki zawierającej udokumentowanie spełnienia warunków do zdobycia odznaki. Weryfikację książeczek (kronik) dokonuje zespół weryfikacyjny przy BTKK „Catena” w Bytomiu, ul. Żołnierza Polskiego 13, w poniedziałki o godzinie 18.00, gdzie można składać książeczki osobiście lub wysłać na adres: judowicher@gmail.com. Wszelkich informacji udziela Piotr Wicher pod nr tel. 695 309 302. W kronice musi znajdować się: imię i nazwisko oraz adres i telefon osoby zdobywającej odznakę.

10. Każdy rowerzysta powinien korzystać z kasku rowerowego. Szybkość jazdy powinna być dostosowana do warunków, w jakich wycieczka się odbywa, sprzętu rowerowego oraz kondycji. Przede wszystkim należy mieć na uwadze bezpieczeństwo, cel krajoznawczy, zadowolenie z jazdy, dobre samopoczucie fizyczne i psychiczne. Podczas zdobywania odznaki zaleca się korzystanie ze ścieżek rowerowych.

11. Zdobywanie odznaki odbywa się na własną odpowiedzialność. Pomysłodawcy odznaki nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody, których może doznać uczestnik, jak również za szkody wyrządzone przez uczestnika osobom trzecim.
12. Odznaka może być przyznana jako honorowa z pominięciem wszystkich wymogów. Odznaka Honorowa będzie przyznana osobom zasłużonym, pomagającym w funkcjonowaniu odznaki jak również osobom, które przysłużyły się w sposób szczególny w działalności BTKK „Catena” oraz Miasta Bytomia w dziedzinie turystyki, w szczególności rowerowej.
13. Regulamin wchodzi w życie z dniem podjęcia Uchwały w dniu 16.11.2023 r.
14. Odznaka jest bezpłatna.
15. Zdobywający odznakę wyraża zgodę na zbieranie i przetwarzanie danych osobowych przez BTKK „Catena” w związku ze zdobywaniem i weryfikacją odznaki.

Wzór odznaki

WYKAZ OBIEKTÓW DO ZWIEDZANIA

Na czerwono zaznaczono obiekty i miejsca, które trzeba odwiedzić obowiązkowo!

1. Grodzisko wczesnośredniowieczne wzgórzu św. Małgorzaty z XI w.
2. Średniowieczny układ urbanistyczny centrum miasta – owalny plan zabudowy, prostokątny Rynek i szachownicowy układ ulic.
3. Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny wzniesiony przed 1254 r., ul. ks. Karola Koziółka 3.
4. Kościół św. Wojciecha (dawniej św. Mikołaja) wzniesiony w XIII w., przebudowywany w XV i XVIII w., pl. Klasztorny 5.
5. Średniowieczny krzyż pokutny w Łagiewnikach.
6. Kościół Świętego Ducha wybudowany jako barokowa kaplica przyszpitalna w latach 1721-1728 na miejscu wcześniejszej drewnianej (wzniesionej przez Kazimierza księcia bytomskiego w XIII w.), ul. Krakowska 30.
7. Pałac Tiele-Wincklerów z lat 1812-1817 w dzisiejszej bytomskiej dzielnicy Miechowice (część odrestaurowana) wraz z pozostałością – rumowiskiem i dawnym parkiem pałacowym, ul. Jana Dzierżonia 21.
8. Cmentarz Mater Doloroso przy ul. Piekarskiej założony w 1868 r. z wieloma zabytkowymi nagrobkami.
9. Budynek Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Fryderyka Chopina wzniesiony w latach 1867-1870 w stylu neogotyckim, ul. Stanisława Moniuszki 17.
10. Park miejski im. Franciszka Kachła założony w 1840 r.

11. Kościół Świętej Trójcy wzniesiony w 1886 r. (neogotycki), ul. Józefa Kwietniewskiego 1.
12. Zabudowa rejonu głównego dawnej kopalni Rozbark (obecnie Centrum Sportów Wspinaczkowych i Siłowych, KS „Skarpa”) oraz Cechownia KWK Rozbark (obecnie Bytomski Teatr Tańca i Ruchu „Rozbark”).
13. Budynek starostwa powiatowego wybudowany w latach 1897-1898 (eklektyczny), ul. Wojciecha Korfantego 34.
14. Budynek sądu w stylu neorenesansowym z 2. połowy XIX w., ul. Piekarska 1.
15. Zabytkowe osiedle robotnicze „Kolonja Zgorzelec” z przełomu XIX i XX w.
16. Budynek IV Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego wzniesiony w latach 1901-1902 (secesyjny), pl. gen. Władysława Sikorskiego 1.
17. Budynek Opery Śląskiej wzniesiony w latach 1899-1901 w stylu neoklasycystycznym, ul. Stanisława Moniuszki 21-23.
18. Budynek Królewskiego Instytutu Higieny z lat 1902-1905 (secesyjny), ul. Stanisława Moniuszki 25.
19. Budynek spalarni śmieci z maszynownią i komin maszynowni w dawnej oczyszczalni ścieków z 1905 r., ul. Zabrzeńska 1.
20. Kościół św. Jacka wzniesiony w latach 1908-1911 (neoromański), ul. Jana Matejki 1.
21. Budynek Urzędu Miejskiego z lat 1915-1916, pierwotnie siedziba Sądu Cywilnego, ul. Parkowa 2.
22. Budynek Muzeum Górnośląskiego wzniesiony w latach 1929-1930, pl. Jana III Sobieskiego 2.
23. Wodociągowa wieża ciśnień z 1935 r. przy ul. Oświęcimskiej.
24. Tablica upamiętniająca spalenie synagogi na pl. Grunwaldzkim w 1938 r.
25. Dom „Matki Ewy” i Parafia Ewangelicko-Augsburska w Bytomiu-Miechowicach.
26. Podziemny przeciwlotniczy schron w Bytomiu-Miechowicach przy ul. Kasztanowej.
27. Góra Gryca w Bytomiu-Miechowicach – najwyższe wzniesienie w okolicach Bytomia o wysokości około 718 m n.p.m.; tutaj znajduje się również ufundowana w 1850 r. przez Franza Winklera – ówczesnego właściciela Miechowic – kapliczka.
28. Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Żabie Doły”.
29. Rezerwat Segiet, dawna kopalnia dolomitu „Blachówka” – Suchogórski Labirynt Skalny.
30. Elektrociepłownia Szombierki (obiekt jest niedostępny, ale można rowerem dojechać do samej bramy zakładu i zrobić piękne zdjęcia), ul. Kosynierów 30.
31. Dom Polski „Ul” na rogu ul. Wojciecha Korfantego i ul. Sokoła, w jego siedzibie powstańcy śląscy składali przysięgi podczas III powstania śląskiego (obecnie siedziba Hufca ZHP Bytom).
32. Dawna kopalnia i zakłady górniczo-hutnicze „Orzeł Biały”.
33. Szyb Bolko przy ul. Kruszcowej.
34. Rzeźba plenerowa Karin Stanek przy Bytomskim Centrum Kultury.
35. Tablica upamiętniająca istnienie w latach międzywojennych Polskiego Konsulatu Generalnego w Bytomiu przy ul. Gliwickiej.
36. Pomnik ku pamięci 150. ofiar wypadku w kopalni Heinnitz (Rozbark) 31 stycznia 1923 r. na cmentarzu przy ul. Leopolda Staffa.
37. Pomnik Ofiar Tragedii Górnośląskiej w Bytomiu-Miechowicach przy ul. ks. Jana Frenzla.
38. Pomnik poświęcony batalionom górniczym przy ul. Wojciecha Kilara, obok Teatru Rozbark.
39. Pomnik poświęcony zamordowanym profesorom lwowskich przy ul. Powstańców Śląskich obok Państwowych Szkół Budownictwa w Bytomiu.